

Slovenski dom

Štev. 96.

V Ljubljani, v sredo, 29. aprila 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujege
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino No. 696:

Attività esplorativa nella Cirenaica

Puntate di mezzi blindati nemici sono state respinte dal nutrito fuoco delle artiglierie in Cirenaica, dove intensa è stata anche l'attività esplorativa dell'aviazione.

La caccia inglese ha perduto un Curtiss in combattimento.

Formazioni aeree hanno condotto vigorose azioni di bombardamento sull'Isola di Malta, centrandone gli apparecchiamenti bellici e le attrezzature aereo-portuali.

Uno Spitfire è stato abbattuto.

Nel Mediterraneo orientale, in un attacco effettuato da nostri velivoli siluranti, veniva colpito un piroscafo di medio tonnellaggio, facente parte di un convoglio scortato da aerei e da unità di superficie.

Vojno poročilo št. 696:

Ogledniški nastopi v Cirenajki

Uradno vojno poročilo št. 696 pravi:

Izpade nasprotnikovih oklepni vozil v Cirenajki je odbil živahen ogenj topništva. Živo je bilo tudi ogledniško udejstvovanje letalstva. Angleški lovci so v spopadu izgubili en »Curtiss«.

Letalski oddelki so izvedli silovite bombniške nastope proti Malti, zadeli so vojaške in pristaniške naprave. Sestreljen je bil en »Spitfire«.

Na vzhodnem delu Sredozemskega morja so naša torpedna letala pri napadu zadela parnik srednje velikosti, ki je pripadal ladijskemu sestavu, katerega so spremljala letala in vojne ladje.

Duce o zagotovitvi prehrane, o obrambi denarja in o mobilizaciji vseh industrijskih sil za vojno in zmago

Ducejev govor prefektom:

Rim, 29. aprila. s. Duce je danes v Beneški palači zbral prefekte k poročilu. Navzoči so bili prefekti iz 98 pokrajin ter Visoki Komisar iz Ljubljane, razen njih pa tajnik stranke, državni podtajnik za notranje zadeve, minister za kmetijstvo, za gozde in za ljudsko kulturo, državni podtajnik v predsedništvu vlade ter glavni ravnatelj iz notranjega ministrstva. Poročanje se je začelo in končalo s pozdravom Duceju.

Duce je najprej razpravljal o položaju v sedanji vojski, ki je od septembra 1939 dobila medcelinski značaj in ki je zdaj vanjo zapletenih šest imperijev, vrh tega pa še veliko drugih narodov. Prefekti, ki vsak dan žive v neposrednem stiku z množicami italijanskega ljudstva, poznajo njegove težnje in njegove življenjske potrebe. Zato se bolj kakor kdorkoli zavedajo tega, kako potrebno je italijansko sodelovanje v vojni in kako potrebna je enodušna volja ljudstva za odpor in za zmago.

Pri razpravljanju o notranjih vprašanjih je Duce dejal, da je najvažnejše med njimi vprašanje o prehrani, ki je v ostalem skupno vsem evropskim narodom in ki se pogosto kaže v še ostrejših oblikah kakor v Italiji v tistih državah, ki so celo izven sedanjega spopada. »Naše težave izhajajo iz vrste objektivnih razlogov: iz rednega povečanja števila prebivalstva, zaradi povečanja števila prebivalstva po priključitvi raznih ozemelj, zaradi zakonitih prednosti, ki jih imajo pri prehrani oborožene sile in zaradi pomoči prebivalstvu v zasedenih krajih. K vsemu temu je treba prišteti težave glede prevoza in glede uvoza in pa tudi dejstvo, da je lani bila žetev nekaterih kmetijskih pridelkov le srednja. Zaradi vsega tega je bila potrebna uvedba nakaznic za kruh in sicer za

tako nizek obrok, ki se dotika skrajne možne meje.

Razen tega so bili še drugotni razlogi, ki povzročajo motnje: nerednost in goljufije posameznikov. Te smo že ali jih bomo neizprosno udarili. Od zdaj naj vsakdo dobro ve, da ne bo nobene pomilostitve za tiste, ki jih smatramo kot izdajalce naroda v vojni.

Duce je nato razpravljal o pripravljajočih se ukrepih, ki bodo taki, da bodo zagotovili italijanskemu ljudstvu kruh, ne da bi povzročili kakršnekoli težave.

Glede denarja je Duce dejal, da je po njegovem govoru 26. marca bil ustavljen naval na nakupovanje nepremičnin, kar je bilo potrebno. To ustavev in ustavev podobnih inflacijskih prikazni bodo ojačili novi ukrepi.

Vse sile, zlasti industrijske, je treba usmeriti za vojne cilje. Tiste industrije, ki so neobhodno potrebne za odpor in za zmago, imajo in bodo imele brezpogojno prednost pred vsemi drugimi, ki bodo svoje delo lahko obnovile po koncu vojne. Zaradi tega je civilno nabiranje delavcev enako vojaški mobilizaciji. Kdor se ne bo oglašil na vpoklic, pojde pred vojaško sodišče.

Duce je nato pohvalil pokrajinske stranke dostojanstvenike. Njihovo sodelovanje je dragoceno za prefekte.

Prefektom so bila dana nova in obsežnejša pooblastila, ki jim omogočajo, da z naglo pobudo premagajo morebitne nujne težave in da

38 letal. Poročnik Schönert je izvojeval svojo 15. nočno zmago.

Berlin, 29. aprila. s. V Berlinu posebej poudarjajo, kako uspešen je bil masčevalni napad nemških letal na angleško mesto Norwich. V jasni noči so nemška letala malo pred polnočjo dosegla svoje cilje in zmetala tisoče rušilnih in zažigalnih bomb. Glavno mesto norfolške grofije je bilo brž v plamenih. Nemška letala so se spustila prav nizko in lahko opazila, da so bombe cele vrste hle spele. Nije v strahotah kup zrušenih zidov. Angleški nočni lovci so skušali nemške bombnike ovirati, a jim ni uspelo. Nemška letala so na najboljši način opravila svoje vojaško poslanstvo in tako dala nov in prav trd nauk Angležem zaradi nečloveških napadov na Lübeck, Rostock in Köln. Dvoje letal se ni vrnilo domov.

Nemški masčevalni napad na angleško mesto Norwich Angleški zažigalni polet na Köln — Hude izgube angleškega letalstva nad Nemčijo

Hitlerjev glavni stan, 29. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje vojno poročilo: Nemški napadi na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča so dali krajevne uspehe. Na nekaterih odsekih so bili zavrnjeni silni napadi sovražnika, ki so mu bile prizadejane hude izgube. V teh bojih je bilo na neki točki bojišča uničenih 13 oklepni vozil.

Bojna letala so podnevi bombardirala sovražne ladje pri Leningradu in ob obali Azovskega morja. Na bojišču ob Ledenem morju je bilo vseh pet sovjetskih bombnikov, ki so napadli neko nemško letališče, sestreljenih; poleg tega so bila sestreljena tri lovska letala vrste »Hurricane«.

V Severni Afriki so nemške in italijanske čete zavrnille sunke angleških ogledniških čet. Močne skupine nemških letal so spet napadale vojaške cilje na otoku Malti. V La Valetti so bile hudo poškodovane vojašnice in oskrbovalne naprave.

Angleško letalstvo je pri večeršnjih napadih ob obali zasedenih ozemelj na zahodu v letalskih bojih, po protiletalskem topništvu in mornariškem topništvu izgubilo 19 letal.

Skupine bojnih letal so v noči na 28. april iz masčevanja napadle mesto Norwich in ga obmetavale s številnimi eksplozivnimi in zažigalnimi bombami.

V pretekli noči so angleški bombniki napadli izključno le nevojaške cilje v Kölnu. Civilno prebivalstvo je imelo izgube v mrtvih in ranjenih. Stevilne hiše, cerkve in dobrodelne naprave so bile uničene ali poškodovane. Eno samo angleško letalo je vznemirjalo južno Nemčijo in Protektorat. Nočni lovci in protiletalske baterije so sestrelile 12 napadajočih letal. Sestreljenih je bilo tudi več angleških bombnikov, ki so ponoči napadli ob norveški obali.

Včeraj in v pretekli noči je angleško letalstvo pri napadih na nemško ozemlje izgubilo najmanj

Vedno hujši japonski pritisk na bojišču v Birmi Gandhijeve skrbi zaradi prihajanja ameriške vojske v Indijo

Bern, 29. aprila. s. Novice, ki so jih dobili švicarski tisti iz Londona, pravijo, da se neprenehoma ojačuje japonski pritisk na različnih bojiščih v Birmi. Japonci napredujejo iz treh smeri proti Mandalayu.

Rim, 29. aprila. s. Angleško uradno poročilo o položaju v Birmi pravi, da so Japonci začeli zelo hud napad na cestno križišče Loiem. To križišče je zelo važno, ker gre ena cesta od tod na zahod, druga pa na sever proti železniški progi Mandalay-Lashio. Na bojišču ob reki Zitangu se zavezniški psovod naglo umikajo. Na bojišču ob Iravadiju pa je položaj zmeden.

Sanghaj, 29. aprila. s. Po poročilih iz Čungkinga naj bi bil maršal Cangkajsek močno razočaran zaradi nepretrganih porazov angleških in indijskih čet v Birmi. Po sodbi agencije Domei naj bi te poraze povzročalo popolno pomanjkanje sodelovanja s kitajskimi silami. Zaradi tega naj bi bil maršal Cangkajsek zapovedal vsem svojim četam, poslanim pred nekaj časa v Birmo, naj se vrnejo domov.

Rim, 29. aprila. s. V razlagi angleških poročil o prihajanju ameriških in kitajskih čet v Indijo, je indijski voditelj Gandhi dejal:

»Zdaj nam obljublja neskončen dotok vojakov iz Amerike in iz Kitajske. Priznati moram, da tega dogodka ne gledam brez skrbi. Vemo, kaj pomeni ameriška pomoč. Iz te pomoči bo nazadnje prišlo do krvavih nastopov, če ne celo do tega, da bodo poleg Angležev zavladali nad Indijo še Amerikanci.«

Tokio, 29. aprila. s. Pri razlagi japonskega pomorskega nastopa ob Moluskih otokih in v zahodnem delu Nove Gvineje, menijo japonski vojaški opazovalci, da so pomorske operacije v tem predelu prišle v končno razdobje. Japonci obvladujejo severno Avstralijo s številnimi oporišč, ki so jih zasedli na Moluskih otokih in na Novi Gvineji, zaradi česar je ta del Avstralije hudo ogrožen. Japonski oddelki, ki so začeli operacije na tem bojišču 31. marca, so se med drugim polastili tudi velikih količin petroleja, bombaža in drugega blaga. Zajeli so tudi 124 ujetnikov. Po sodbi japonskih tehnikov bo Nova Gvineja postala za Japonsko najbogatejša zemlja na svetu, to pa zaradi svojih rodovitnih tal in svojih rudnin, med njimi petroleja.

Angleške sodbe o morebitni drugi fronti v Evropi

Rim, 29. aprila. s. Angleški tisk se bavi z ustvaritvijo druge fronte v Evropi in vabi angleško ljudstvo, naj bo bolj mirno. »Observer« omenja oklice lorda Beaverbrooka in generala Sikorskega ter pravi: »Med tistim, kar želiš in kar lahko izvedeš, je v vojnem času pogosto cel prepad. Danes ne gre samo za topove, tanke, letala in ladje. Anglija si danes ne more dovoliti tega, da bi šla nasproti takim porazom, kakor jih je doživela na Norveškem in na Kreti. Bivši angleški vojni minister Hore Belisha piše, da je angleško izkrčenje v teoriji možno, toda za njim bi morala prihajati nepretrgana vrsta ladij, ki bi vozile preskrbo za čete. Ni pa verjetno, da bi Angleži imeli dovolj ladij za izvedbo takega načrta zaključuje svoj članek omenjeni politiki.

Rooseveltov načrt za reševanje gospodarskih težav v sedanji vojni

Rim, 29. aprila. s. Predsednik Roosevelt je včeraj opoldne poslal kongresu dolgo poslanico, v kateri je opisal značaj vojne in podčrtal, kako neskončno težja je od pretekle svetovne vojne. Predsednik priznava, da sile trojne zveze predstavljajo ogromno vojaško silo in da je zaradi tega naloga Združenih držav, Anglije in Rusije skrajno trda. Združene države se bodo morale zato lotiti ogromnih naporov. Najti bo treba pravo ravnotežo med

potrošnjo in pridelovanjem ter strogo zavirati zvišanje cen. Spomenica nato navaja v sedmih točkah Rooseveltov načrt, ki naj bi ustvaril pravo razmerje in ljudstvo pripravil na vojne žrtve: 1. da preprečimo porast cen v potrošnji, bomo morali strogo odpraviti osebne koristi in jih skriti do pametne mere; 2. določiti moramo najvišje cene za kuppe, prodajalce na drobno in debelo ter za tovarnarje, ki pa tudi določiti najvišje najemnine za sta-

iz pokrajin lahko naredi elemente za vneto in vzajemno sodelovanje pri zedinjenem naporu italijanskega ljudstva, ki je z vsemi svojimi silami usmerjeno v to, da bo svojo vojno bojevalo in jo dobilo.

Prefekti so Ducejeve besede sprejeli z navdušenimi manifestacijami. Zatem je govoril minister Pareschi, da je pojasnil nekaj neposredno važnih točk za izvedbo prehranjevalne politike in za izpolnitev nove naloge prefektov, ki jim je med drugim dano pooblastilo, da po posameznih pokrajinah določajo kmetijsko pridelavo in korist državnih ciljev.

Vesti 29. aprila

Z bolniško ladjo »Gradisca« se je vrnilo v domovino tudi šest ranjenih italijanskih letalcev, ki pripovedujejo, da so angleške oblasti v ujetništvu z njimi ravnale zelo slabo v Egiptu, še nekam dobro pa v Palestini. Niti glede hrane, niti glede telesnega in duševnega ravnanja se niso v ničemer držale ženevskega sporazuma o ravnanju z vojnimi ujetniki.

Med trinajstimi milijoni ljudi, ki so se pred večeršnjim vpisali v ameriške vojaške sezname, je vpisan tudi predsednik Roosevelt, ki je pod zaglavljem, kdo je njegov delodajalec, navedel »ameriško ljudstvo«. V Berlinu pravijo, da je to smešna propaganda, zakaj Roosevelt bi moral napisati, ne da je v službi ameriškega ljudstva, temveč v službi mednarodnega judovstva.

V Rimu bodo danes imeli ustanovitveno sejo Društva prijateljev Indije. V vodstvu so različne italijanske osebnosti, pa tudi nekaj indijskih nacionalistov, ki že dolgo prebivajo v Italiji.

Anglija mora paziti, zakaj Hitlerjev zadnji govor bi utegnil skrivati čisto drugačne Hitlerjeve namene glede vojnih nastopov v prihodnjih mesecih. Nič mu namreč ne more preprečiti, da ne bi sprožil vrste ofenziv zoper zavezniške kjer, kadar in kakor mu bo po volji. Tudi nihče ne more vedeti vnaprej, po kakšnih načelih se bo ravnal, piše londonski list »News Chronicle« v zvezi z omenjenim govorom.

Anglija bo doživela strašne posledice, če bo nadaljevala z rušenjem zgodovinskih spomenikov nemške kulture, piše glasilo nemškega zunanjega ministra »Diplomatische Korrespondenz«, in označuje napade na Lübeck in Rostock za divjaške, ker ti napadi niso namenjeni vojaškemu ciljem, temveč prebivalstvu.

Na otoku Javi so pričeli s popisovanjem vseh tujcev, ki prebivajo na Javi in se je do večerja prijavilo oblastem 1000 tujcev v Bataviji, med katerimi je 80 % Kitajcev.

Prihodnja nedeljo bo praznovala mala kneževina Lichtenstein 600 letnico svojega obstoja. 3. maja leta 1342. je postala lichtensteinska dežela neodvisna država pod grofom Hartmannom III. Ob obletnici bosta govorila v prestolnici Vaduzu knez Franc Jožef II. in predsednik vlade dr. Hoop.

Danski kralj Kristijan je po daljši bolezni, popolnoma okreval in pričel z običajnimi dejavnostmi po danski prestolnici.

Kubanska vlada se je odločila odpoklicati vse svoje državljane, ki žive v Evropi in Afriki.

Ameriško vojno ministrstvo sporoča, da je prevzel vrhovno poveljstvo nad vsemi zavezniškimi četami na Islandiji ameriški general Charles Bonesteel. Dosedanji poveljnik pa je bil angleški general Henry Osborn.

V zadnjih 24 urah so Angleži izgubili vsega skupaj 41 letal nad Nemčijo, pravi nemški poročevalski urad.

V japonskih vojaških krogih pripovedujejo, da bo Japonska naredila iz Singapura strahovito pomorsko oporišče.

O nesreči v newyorški podzemeljski železnici poročajo, da še ni znano število mrtvih in ranjenih. Veliko žrtev je bilo tudi zaradi tega, ker so se ruševine razbitih vlakov takoj po nesreči zaradi kratkega stika vnele in je ogenj preprečeval sleherno pomoč.

novanja v krajih vojne industrije; 3. določiti moramo dohodke, ki jih nekateri prejemajo za svoje delo; 4. določiti bomo morali tudi cene kmetijskih pridelkov; 5. državljane je treba navdušiti za to, da bodo prispevali k vojnim stroškom in se radi odzvali na razpise vojnega posojila, namesto da bi svoje zasluge razmetavali za nebitvene reči. Omejiti moramo vsa bistvena živila, ki jih primanjkuje in se ne dajo drugače pravično razdeliti, tako da jih ne bodo mogli nakupovati samo tisti, ki lahko plačujejo visoke cene; 7. odpraviti bo treba sedanji kreditni sistem, plačevanje na obroke, pospešiti pa plačilo dolgov in vknjižb, tako da bo več denarja na razpolago za nakup vojnih obveznic.

Na podlagi teh sedmih točk v spomenici zahteva predsednik Roosevelt vrsto zakonov, ki naj zagotovijo vladi kar največje vsote denarja, potrebne za vojne stroške. Poslanica pravi, da Združene države zdaj trošijo dnevno 100 milijonov dolarjev za vojno, pa da je verjetno, da bo števila narasla na 200 milijonov dolarjev. Z drugimi besedami: Združene države bodo vsako leto porabile za vojne stroške več kakor polovico celotnih državnih dohodkov. Zato, pravi spomenica, bo treba močno obdavčiti vse vojne dobičke, in sicer v prav vseh panogah.

Zakaj so spodleteli angleški načrti za sporazum z Indijo

Poročilo angleškega posredovalca Crippsa o pogajanjih z Indijci

Rim, 29. aprila. s. V začetku včerajšnjega zasedanja angleške poslane zbornice je sir Stafford Cripps podal dolgo poročilo o svojem izpodletlem posredovanju v Indiji. Zlasti je povedal, da je bil čas njegovega obiska v Indiji iz treh razlogov neugoden in sicer: 1. zaradi tega, ker se je sovražnik približal neposredno indijski obali, 2. zaradi ostražja nezaupanja, ki je nastalo v nekaterih slojih indijskega prebivalstva sprito zaradi dogodkov v Vzhodni Aziji in 3. zaradi nesoglasij glede bodoče indijske vlade, nesoglasij, ki so se začela kazati vedno jasneje.

Potreba po pojasnitvi položaja in pomirjenju javnega mnenja v Indiji naj bi bila — je dejal Cripps — angleško vlado privedla do tega, da hitro stori kaj pametnega. Ko je Cripps govoril o polkovniku Johnsonu, je dejal, da se je ta poseben odposlanec Združenih držav mudil v Novem Delhiju po golem naključju prav tedaj kot Cripps. Odločno je potem zanikal, da bi bila ameriška vlada tam za kar koli posredovala ter pripomnil, da je šlo samo za moralno podporo, ki so mu jo dali ameriški državljani, ki prihajajo pri tem zlasti iv poštev in se s stvarjo strinjajo.

Indijci — je pripomnil Cripps — so nastopili zlasti proti načinu, kako naj bi se postopoma svoboda njihovega odločevanja. Polo-

žaj v Indiji pa je tako resen — je nadaljeval — da morajo za zdaj in za vsako ceno ostati oborožene sile pod angleškim poveljstvom.

Ni bilo mogoče na noben način iti Indiji bolj na roko, kakor se je to v resnici zgodilo. Cripps je potem dejal, da se težave, ki so nastale v Indiji, sučejo okrog nove ustave, kakor tudi okrog obrambe in splošne oblikečasne vlade. Pogajanja torej niso spodletela ob reševanju vprašanja obrambe — je končal svoja izvajanja sir Stafford Cripps — pač pa zaradi sestavečasne vlade, ki naj bi prevzela oblast do trenutka, ko bo vojna končana.

Zadnja pot prof. Ernesta Tomca

Ljubljana, 29. aprila.

Kakor je bilo hladno večeršnje vreme, nebo prevlečeno s temnimi sivimi oblaki, prav tako žalostni so bili večerški številni tisti, ki so prišli na pokopališče k Sv. Križu, da se poslednji poslovi od pobornika katoliških načel, od vzgojitelja slovenske katoliške mladine, profesorja Ernesta Tomca.

Ob pol štirih so se začeli pogrebni obredi, ki jih je ob asistenci o. o. frančiškanov opravil ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. Med številnimi pokopnikovi prijatelji in znanci smo opazili tudi nekatere odlične predstavnike našega javnega in kulturnega ter verskega življenja. Med pogrebci je bil bivši ban dr. Marko Natlačen, ljubljanski župan dr. Jure Adlešič, zastopani je bil celotni odbor Katoliške akcije z dr. Odarjem in dr. Basajem na čelu, dr. Žitko, načelnik prosvetnega oddelka Visokega Komisariata dr. Sušnik, ravnatelj Vzajemne zavarovalnice g. Martelanc, ravnatelj muzeja g. dr. Mal, pa še številni predstavniki najrazličnejših katoliških kulturnih in gospodarskih ustanov ter društev. K zadnjemu slovesu je skoraj v celotnem številu prihitelo dijaštvo klasične gimnazije pod vodstvom ravnatelja g. Bajuka in več profesorjev.

Ko je škof dr. Rožman opravil molitve na 'alah, je stopil pred krsto ravnatelj dr. Basaj in v imenu Katoliške akcije spregovoril:

Draži gospod profesor!

Ob Tvoji krsti stojimo in se poslavljamo, a Tebe v imenu KA. Ni nas strah za Tvojo tušo, ker vemo, da že uživa pri Bogu plačilo. Sai si vse življenje bojeval božji boj: za čistost načel, za Boga, za katoliško stvar. Pa vendar nam je slovo težko in nam je pri srcu hudo, ker gledamo po človeško, mislimo po človeško. Ta trenutek občutimo, kako velika praznina je nastala v vrstah KA na mestih, kjer si Ti delal, kjer si Ti vodil. Ali bomo v stanu to praznino izpolniti, Tvoje vodstvene talente nadomestiti? Pa še drug razlog je, zakaj nam je hudo. Dobro vemo, koliko načrtov si se imel, da izgradiš in popolniš organizacijo; dobro se zavedamo, kakšne zaklade nesebične delavnosti in sposobnosti bi se mogla sprejemati od Tebe naša katoliška skupnost.

Nedoumljivi so nam božji sklepi. In v božjo voljo vdan verujemo, da je bila Tvoja smrt potrebna in da bo težko izgubo organizacije Bog nadomestil s svojim blagoslovom. Potrebna je bila Tvoja smrt, da bomo imeli pri Bogu močnega priporočnika za našo akcijo, ki bo izprosil božjega blagoslova za naša prizadevanja. Potrebna pa je bila močnega Tvoja smrt tudi zato, da ob izgubi šele vemo prav ceniti Tvoje odlične lastnosti in sposobnosti, s katerimi si neustrašljivo služil katoliški skupnosti, lo krepil in bogatil.

Bili so sicer taki, ki so grajali Tvojo granitno načelnost, ki Ti je branila kompromis tam, kjer bi kompromis pomenil izdajstvo načel, kjer bi kompromis kompromitiral načela. Gledal si naprej in spoznal, da našemu času preteči največja nevarnost s strani komunističnega brezboštva in da se bo proti niemu močje boriti in zmagati le z granitno načelnostjo. Jasno si spoznal in ponovno si nas opominjal, da velja bolj kot kdaj danes Kristusova beseda: »Kdor ni z menoj, je zoper mene. Kdor z menoj ne zbira, raztrsa.« Toda vedel si tudi, da mora vsaka dobra stvar premagovati velike ovire in nasprotovanja. Zato se ovir in nasprotovanj nisi ustrašil.

Ne bom posebej poudaril Tvoje neutrudljivo delavnosti, v kateri nisi svojemu zdravju nisi prizanašal, tudi ne bom omenil temeljitosti in resnicoljubnosti, s katero si kot logik in pedagog obravnaval vsa vprašanja dela in vzgoje v organizaciji. Zaslužil bi pa odlično povrstitev, če ne bi opozoril na eno tako odlično potezo Tvojega lika: na nesebičnost in požrtvovalnost, v kateri si bil mladec in sodelavec zgled katoliškega borca, ki je skupnosti vse dajal: sposobnost, silo in svojo močno osebnost, ne da bi zato stavil napram organizaciji ali javnosti v katerem koli oziru tudi najskromnejšo zahtevo. Delal si vse iz krščanskega idealizma, iz tiste globoke ljubezni do stvari, ki je odlika pravega apostola. In ali ni ravno ta poteza nesebičnosti in idealizma v borbi proti materialističnemu svetovnemu nazoru bila tista sila, ki Ti je poleg drugih lastnosti pridobivala ljubezen in zaupanje mladcev in globoko spoštovanje sodelavcev.

Dosledno si se pa držal Krekovega nauka, da ima inteligenca toliko vpliva in voditeljstva v narodu, kolikor si ga zna pridobiti z ljubeznijo in nesebičnostjo. In tako je bilo z nesebičnim delom izpolnjeno Tvoje življenje od mladih let, ko si po Krekovem naročilu začel delo za katoliško vzgojo med vajenci, ko si z načelnimi debatami v akademskem društvu Danica na Dunaju bistril nazore in krepil vrste, ko si ob pripravi katoliških shodov, evharističnega kongresa in vseh velikih katoliških manifestacij opozarjal in delal vedno na to, da se organizacija pogloblja in vedno bolj za-

sidra v načelih proti nevarnostim, da popliti in postane zunanjia, le paradna. Orlovsko organizacijo, naodličnejšo organizacijo slovenske katoliške mladine, si v teku let tako prekoval in izoblikoval, da je nastala iz nje najvzornejša mladinska organizacija.

Svoje najboljšie sile in sposobnosti, svoje globoko znanje in nesebičnost pa si v največji meri posvetil katoliški akciji. Videl si, da more proti komunističnemu brezboštvu voditi uspešno borbo le elitna organizacija, kakor io je sv. oče postavil in vsem vernikom priporočil v Katoliški akciji. Navdaja me misel, ki mi je dozorela v prepričanje, da je Bog mali naš narod odlikoval, ko nam je v Tebi dal moža-laika, ki je bil temeljito preučil sistem in delo KA in delal z vročo apostolsko vnemo znanio. Bil si zares moister organizacije, ki je globoko sejal seme KA med našo mlado inteligenco tako, da si si v mladih ustvaril svojo šolo.

Naj nas ob Tvoji krsti, ob slovesu od Tebe navda tisto prepričanje, ki ga je izrazil ob slovesu od Tebe prijatelj, ki je zapisal:

»Mi vemo, da njegova smrt ne bo prekinila razvoja in rasti, zlasti dijaške KA. Vsi, ki smo ga poznali in bili blizu pri njegovem delu, bomo to delo z nezmanjšano vnemo nadaljevali. To bo najlepša oddolžitev spominu nega, ki ni nikoli gledal ali skrbel zase, marveč se je le trudil in se izgaral v delu za katoliška načela.«

Po govoru je pevski zbor bogoslovcev zapel ginljivo žalostinko. Dolg pogrebni sprevod se je začel viti od Žal pa do pokopniškega zadnjega bivališča.

Med dolgim špalirjem dijaštva so mladci ponesli svojega vzornika k svezemu grobu. Zadnje molitve za pokopnikovo dušo so donele v mračen dan. Ob odprtem grobu se je v imenu akademskih mladcev poslovil g. Kovačič, v imenu mladcev dijakov pa se je od svojega vzgojitelja poslovil g. Žaic. Bogoslovci so zapeli še eno žalostinko. Težke grude zemlje so začele padati na pokopnikovo krsto. Pogrebci so se potem začeli razhajati.

Opozorilo radijskim naročnikom

Obveščamo radijske naročnike, da morajo za mesec april brezpogojno poravnati radijsko naročnino vsi naročniki.

Naročnino za prihodnji mesec maj morajo plačati vsi tisti, ki so vložili prošnje na Kr. Kvesturo ali okrajna načelstva, ne glede na izid prošnje.

V naslednjih mesecih pa bodo dolžni plačevati radijsko naročnino samo naročniki, ki bodo prešli dovoljenja.

Nevarna otroška igra — obešanje na stopnice tramvajev

Ljubljana, 29. aprila.

Zaradi otrok na stopnicah tramvajskih voz smo brali popolnoma upravičeno pritožbo, ki se ji seveda iz vsega srca pridružuje tudi uprava mestne električne cestne železnice. Posebno, kadar minejo šole, se sproščena mladina kakor grozd obeša na stopnice, da odrasli, predvsem pa tramvajski uslužbenci trepetajo za njeno življenje. Vsakdo razume to razposajenost in veselje mladine do produciranja svoje spretnosti in koraje, vendar se pa mladina ne sme zanašati, da se ne more pripetiti nesreča. Uslužbenstvo električne cestne železnice je dobilo najostrejši ukaz, da nikakor ne sme dovoljevati teh nevarnih športnih produkcij, vendar pa večkrat tudi stroga beseda ne pomaga ter se mladina ne umakne zlepa v voz, čeprav je dosti prostora. V tem pogledu pa moramo pohvaliti vajence, ki se tudi vozijo v oddaljene strokovne, nadaljevalne šole ter jih je treba le prav redko opominjati, saj so z redkimi izjemami prav dostojni in olivani. Obrtniški naraščaj se pač zaveda, kako odločilnega pomena je v ljudno in lepo vedenje za obrtnika, zato pa tudi ne krši prometnih predpisov in ne ovira prometa. Popolnoma upoštevamo težave učiteljskih zborov, ki jih imajo v sedanjih časih z vzgojo naše inteligence, vendar jih pa prosimo, da bi čim večkrat opozarjali mladino na pravilno vedenje na cesti in tudi v tramvajskih vozovih. Zaradi slabega vedenja šolske mladine se namreč večkrat slišijo sicer krivične, a prav pikre opazke tudi na račun šolnikov, ker velik del občinstva ne upošteva današnjih, tudi za mladino razburljivih časov. Zato se pa obračamo predvsem tudi na starše, naj vplivajo na svoje otroke, da ne bodo ovirali prometa, prezirali predpisov ter svojim staršem delali sramoto z neolikanim vedenjem. Neubogljiva razposajenost otrok je vzrok, da mora uprava električne cestne železnice odklanjati vso odgovornost, če bi se navzlic strogemu opozorilu pripetila kaka nesreča temu ali onemu nediscipliniranemu fantu ali celo taki gospodini.

V Marijinem mesecu — po Mariji k Srcu Jezusovemu!

Majnik je Marijin mesec. Uprav spomin na Mater božjo pa nas mora nagibati k pobožnosti do presv. Srca Jezusovega. Saj sta srce Jezusovo in srce Marijino v tako tesni zvezi, da lahko rečemo dvojje src pa ena ljubezen.

V naravnem redu je Srce Jezusovo upodobljeno po Marijinem srcu; v nadnaravnem redu je pa Marijino srce upodobljeno po Jezusovem srcu. Zivo nas tega spominjajo lavretanske litanije: Sveta Marija, Sveta Mati božja, Sveta devic devica, Mati milosti božje, Mati čudovita, posoda vse svetosti, roža skrivnostna.

Med Srcem Jezusovim in Marijinim vlada popolno soglasje. Prav zato pa ima Marija tudi tako moč do Srca Jezusovega, da jo cerkveni očetje kar naravnost imenujejo: Omnipotentia supplex — Proseča vsemogočnost. Ta njena proseča vsemogočnost je posledica one brezmejne ljubezni, ki je vezala Sina z njegovo Materjo in Mater z njenim Sinom. Jezus ljubi svojo Mater bolj kot vsako drugo ustvarjeno bitje. Prav zato jo je storil tako veliko in tako mogočno. Nobena milost ne pride do nas razen po njenih rokah. Zato moramo iskati pomoči pri njej tudi v tistih zadevah, ko nam nihče drugi pomagati ne more.

Če torej častimo v majniku Mater božjo, moramo kot častilci Marijini častiti tudi Srce Jezusovo. Vedno velja geslo: Po Mariji k Jezusu!

V tem mesecu je prav posebno priporočljiva slovesna posvetitev družin presvetemu Srcu Jezusovemu. Kakor ima vsaka družina podoba Marijino v svojem domu, tako imej tudi podoba Srca Jezusovega na častnem mestu v svojem stanovanju! To sliko naj krščanska družina slovesno ustoliči na dan svoje posvetitve Srcu Jezusovemu.

F. J.

V treh vrstah...

V deželni šoli v Gozdu Martuljku je bilo prirejenih več predavanj, ki so jih poslušali gradbeni delavci z Gorenjskega. Predavanja so seznanila pripadnike gradbene stroke z narodnosocialističnimi načeli stavbarstva.

Pri nedavnih polnični zbirk v Kranju st bila povabljeni v mesto fanfarni in godbeni oddelki celovske mladine. Oba oddelka sta sodelovala pri dobrodelnem koncertu. Mladino so v Kranju prijazno sprejeli.

V Litiji je zadnjo soboto povila brivčeva žena Zofija Ražunova trojčke. Vsi trije z materjo vred so zdravi. Fantka so krstili na ime Adolf in Richard, punčka pa je dobila ime po materi.

V Kranju bo v kratkem pevsko zborovanje za vsa pevška društva cele Gorenjske. Podobno zborovanje bo tudi v Guštanju za Mežiško dolino. V Celovcu je bila pred nedavnim glavna skupščina koroškega pevskega okrožja.

Mariborski zvezni vodja Steindl je govoril v veliki mariborski dvorani voditeljskemu zboru mariborskega mestnega okrožja, ki ima sedaj skupaj 1200 mož in žena.

V Trbovljah je bila pred nekaj dnevi izročena svojemu namenu šola za mlade rudarje. K otvoritvi so prišli rudarski naraščajniki in številni starši. O pomenu šole je govoril inž. Köller.

Šmarnice »Naša Gospa presv. Srca« so na novo izšle.

Kupujte jih vsi, ki opravljate pobožnost devetih prvih petkov.

Nov napredek prulskega nabrežja

Med okraji, ki so zadnja leta zabeležili prav lep napredek ter se znatno olepšali, spadajo nedvomno Prule. Krasne nove vile in poslopja, ki so nastala v okolici šole, dalje odstranitev nevšečnega starega Marijinega kopališča, zasaditev lepega drevoreda vzdolž vsega obrežja in ureditev cestišč, vse to je dvignilo Prule v lepo sprehajališče in tudi važno prometno pot. Odkar je Ljubljana regulirana, se je lepota Prule seveda še bolj dvignila. Prule pa bodo pridobile še na slikovitosti, ko bo vsa Ljubljanska tekla po strugi mimo Prul in bo tam svetlo čolnarjenje in veslanje. To se bo zgodilo najbrže že letos v jeseni, ko bo odstranjena na Prulah doseđanja začasna zapornica, ker bo zgrajena nova stalna pri cukarni.

Te dni pa so zabeležile Prule zopet nov napredek. Kakor so Prule široke, tako so bile tesne pri vhodu nanje s šentjakobskega mostu. Tu je bil namreč v obliki pravokotnega trikotnika lep vrt, takozvani Virantov vrt, po nekdanjem lastniku, ki je bil tudi lastnik bližnje Virantove palače, kjer je sedaj pošteno ravnateljstvo. Ta vrt v svojem obsegu in s svojim visokim, dasi lepim zidovjem, je bil dolgo trn v peti vseh Prulčanov. Zadnja lastnica vrta, bivša Kranjska hranilnica, je sicer obljubila, da bo ta zazidani in občinstvu nedostopni vrt spremenila v javni park, oziroma v otroško igrišče, toda potrebna bi bila neka pogajanja z mestno občino. Iz vse stvari ni bilo do letos nič. Že pred leti, ko ni bilo potrebe po tehkih vrtovih, je v tem vrtu rastle sočivje, vrt pa je ostal še vedno zaprt. Zjad seveda, ko se celo drugi javni parki spreminjajo v koristne nasade sočivja, krompirja in slinčnega, ni misliti na to, da bi iz Virantovega vrta kdo delal otroško igrišče, ki bi bilo sicer potrebno, vendar ne tako nujno, ker nudijo Prule dovolj prostora za otroške igre.

Pač pa se je izkazala iz drugih vzrokov potreba, da se vsaj del Virantovega vrta opusti. Cesta skozi Prule je namreč izredno važna tranzverzalka med Notranjsko skozi Ljubljano na Dolenjsko, oziroma vzelo v večjem primeru, za vozni promet med

Triestejem in Karlovcem. Ta prečnica vodi v Ljubljano na črti. Tržaška cesta, Askerčeva cesta, Cozova cesta, šentjakobski most, Prule, Janežičeva cesta, Karlovska cesta, Karlovski most, Dolenjska cesta (oziroma proti Igu lžanska cesta). Težki tovorni avtomobili vseh vrst, vozijo vsak dan po tej črti in je seveda ovinek ob zidu tega vrta pomenjal znatno oviro. Florjanska ulica, oziroma Karlovska cesta od Rožne ulice dalje za takšen promet ništa sposobni, ker je tu tramvaj, kar pogosto ovira ves drugi promet, pa tudi eta ti dve cesti vedno polni drugih vozil, ki opravljajo zgolj krajevni promet.

Tako je moral del zidu Virantovega vrta pasti. Ob osnovnici trikotnika ob Trubarjevi ulici je padel v dolžini osem metrov, padel pa je tudi ves zid ob nabrežju Ljubljance, tako da je zadaj že postavljena lesena ograja, ki gre sedaj vzporedno z Ljubljano in s fronto drugih hiš na tem nabrežju. Cestišče se je tako razširilo za dva do osem metrov. Ruševine zidu so še tam, bodo pa v kratkem odpeljane in cestišče utrjeno. Tako bo tudi na tej točki cestišče dovolj široko, da se bosta mogli z lahkoto srečati dve še tako široki vozili.

Večina Virantovega vrta pa je še ostala. Nanj bo sedaj čez nizko ograjo bolj prijazen pogled, medtem ko prej javnost sploh ni vedela, kako izgleda ta vrt znotraj. Ko ne bo v Ljubljani več take vneze po vrtmarjenju in tudi ne potrebe zanj, pa bo treba na tej točki seveda opustiti zasebni vrt in namesto njega urediti majhen, toda leen park, kamor bodo mogle mamice ob sončnih dnevih s svojimi malčki. Proštorja je tam še vedno dovolj.

Tudi drugače so Prule že lani znatno napredovale. Razširjena in podaljšana je bila znatno Cimperanova ulica, ki vodi za prulsko šolo, prav tako Prijateljeva in Praprotnikova ulica. Rečeno je bilo eicer, da bo Prijateljeva ulica podaljšana prav do Rožne ulice, s čimer bi bila podana najkrajša zveza e Prul do Sv. Jakoba trga, tako pa je bila podaljšana zaenkrat le do Koširjevega vrta. Morda bo mestna občina kaj v kratkem izvedla tudi ta načrt, ki ga lani še ni bilo mogoče izvesti. (r)

Dotrčela je danes jutraj in odšla v lepše življenje moja dobra teta

Marija Windischer

poštna uradnica v pokoj

Truplo drage pokojne leži doma, Domobranksa cesta 27. do dneva pokopa popoldne.

Pogreb bo v četrtek, 30. aprila ob 5 popoldne iz kapelice sv. Petra na pokopališče k Sv. Križu.

Priporočam jo v molitev.

Ljubljana, dne 29. aprila 1942.

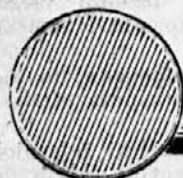
Dr. Marijan Dokler.

E. Wallace

13

RDEČI KROG

ROMAN

Istčasno je vstal tudi Froyant in se preril skozi gnečo poslušalcev ter se napotil iz sodne dvorane. Froyant je bil bogat mož, kateremu je bil denar edini cilj in smoter življenja. Bil je eden tistih mož, ki preštejejo vsak večer vse svoj denar, preden gre do počitku. V podobni zadevi, kakršna je bila s Talijo Drummondovo, bi dal aretirati celo svojo mater. Na Talijo Drummondovo pa se je še posebno jezil zaradi tega, ker je bilo eno izmed zadnjih njenih dejanj v njegovi službi to, da mu je izročila svarilo Rdečega kroga, zaradi katerega je dobil že enkrat hud živčni pretres, od katerega si še zdaj ni čisto opomogel.

Froyant je bil mož visoke postave, suhi hrbet pa je imel nekam upognjen. Vsakogar je sumil in nikomur ni zaupal. Imel je prav svojevrstne nazore o svetosti zasebne lastnine in njene nedotakljivosti. In Taliji Drummondovi je prav zaradi tega še bolj zameril njeno dejanje.

Parru, ki mu je sledil iz dvorane, je izrazil obžalovanje, da dekle ni bilo obsojeno na ječo.

»Take vrste ženske predstavljajo nevarnost za družbo,« se je pritožil s svojim visokim zadirčnim glasom. — »Kdo pa mi jamči, da ni morda tudi ona v zvezi z nesramnimi izsiljevalci, ki mi groze? 40.000 zahtevajo od mene! 40.000.« Te zadnje besede je izrekel skoraj jokaje.

»Vaša dolžnost pa je, da me branite, da se mi ne pripeti nič hudega! Razumete? To, to je vaša dolžnost!«

»Slišal sem, kar ste rekli,« je dejal inspektor Parr nekam

utrujeno. — »Kar se pa tiče dekleta, ne verjamem, da je sploh kdaj kaj slišalo o Rdečem krogu. Zelo mlada je.«

»Mlada? Je siskil suhi Froyant. — »Prav v takih letih jih je treba kaznovati, ali ni res? Mlade ujeti in mlade kaznovati. Le na ta način jih je mogoče spet spraviti na dobro pot in vzgojiti v dobre državljane!«

»Skoraj da imate prav,« je pritrdil plečati gospod Parr, pri tem pa vzdihnil in nekam blede dejal:

»Otroci zadajajo velike skrbi.«

Froyant je nekaj zamrmral sam pri sebi in ne da bi prikimal v slovo, je odhitel čez dvorišče v avtomobil, ki ga je čakal pred vhodom v policijsko poslopje.

Inspektor ga je z lahnim nasmehom na ustnicah opazoval, kako je odhajal. Potem pa je pogledal okrog sebe in zagledal mladega moža, ki je čakal pred pisarniškimi vrati.

»Dober dan, mr. Beardmore,« je dejal. — »Ali čakate, da bi videli svojo mlado neznanko?«

»Da. Keliko časa pa mislite, da jo bodo še zadržali?« je živčno vprašal Jack.

Mr. Parr ga je pogledal z brezizraznimi očmi in hrknul.

»Če mi ne boste zamerili, gospod Beardmore,« je dejal mirno,

»vam povem, da se preveč zanimate za gospodično Drummondovo,

bolj, kot bi bilo dobro za vas!«

»Kaj hočete s tem reči?« je hitro vprašal Jack. — »Vsa stvar je bila le past. Tisti živinski Fro — — —«

Inspektor je odkimal.

»Gospodična Drummondova je priznala, da je vzela kipec,« je rekel Parr. — »... in kar je še največ vredno, je to, da smo jo videli, ko je prihajala iz Izakove zastavljalnice. O tem ni mogoče imeti nobenega dvoma.«

»Dekle je sicer priznalo očitani ji prestopke, toda samo iz vzroka, ki ga sama najbolj pozna,« je naglo dejal Jack. — »Ali mislite, da bi bilo mogoče, da bi deklo, kakršna je ona, lahko kradlo? Zakaj pa naj bi kradla? Jaz bi ji dal vse, kar bi po-

zelela.« Nenadoma je obmolnil. — »Zatem se nekaj skriva,« je nadaljeval bolj mirno. — »Nekaj, česar jaz ne razumem in verjetno tudi vi ne, gospod inspektor.«

V tistem trenutku so se odprla vrata in deklo je prišlo ven. Ko je zagledala Jacka, se je ustavila in lahna rdečica je oblila njena bleda lica.

»Ali ste bili v sodni dvorani?« je naglo vprašala.

On je prikimal, ona pa je zmajala z glavo.

»Ne bi bili smeli priti,« je dejala skoraj jezno. — »Kako ste zvedeli, kdo vam je povedal?«

Zdelo se je, da se ni niti prav zavedala inspektorjeve prisotnosti. Toda prvič, odkar je bila aretirana, je bilo na njenem obrazu opaziti znake njenih prikritih čustev. Rdečica in bledica sta se kar menjavali na njenem obrazu. Glas se ji je tudi malo tresel, ko je nadaljevala:

»Zelo mi je žal, da ste sploh zvedeli o tej zadevi, gospod Beardmore, in strašno mi je žal, da ste prišli,« je dejala.

»Saj vse to ne more biti res,« je rekel ves zavzet. — »To mi pač lahko poveste, Talija. Vse je bila le nastavljen past, ali ni res? Past, ki je bila nastavljena zato, da bi vas onemogočila.«

Njegov glas je bil skoraj proseč, toda ona je odkimala.

»Ni bila past, ne,« je dejala čisto mirno. »Okradla sem gospoda Froyanta.«

»Toda zakaj, zakaj?« je vprašal ves obupan. — »Zakaj ste to — — —?«

»Bojim se skoraj, da vam ne bom mogla povedati, zakaj,« je dejala s komaj vidnim nasmehom na ustnicah. — »Rabila sem denar in to je menda dober in zadosten vzrok, ali se vam ne zdi?«

»Tega ne bom nikdar verjel.«

Jackov obraz je bil pri tem trd in odločen, njegove sive oči pa so jo gledale nepremično.

»Vi niste ena tistih, ki se omačežujejo s tako majhno tatvino.«

O topinamburju in hroščevem letu

Valvazor je poznal to rastlino — Hroščevo moka

Ljubljana, 29. aprila. V mnogih trgovinah s semeni, pa tudi po trgovinah s sadjem, zelenjavo in poljskimi pridelki naleti človek v izložbah na kak krošnik ali kako leseno skodelo, v katero so položeni deseci pri nas še ne toliko upoštevani, skoraj že popolnoma pozabljeni gomolji, ki so nekam drobčkani in rjavkasto temni, raskave skorje. Napis meščana in občana pouči, da so to gomolji »topinamburja«. O njem je bilo v dnevnem tisku objavljenih že nekaj zanimivih, poučnih in tudi propagandnih člankov, ki imajo namen človeka v teh časih seznaniti z novim nadomestkom za krompir. Pravi, da je topinambur prav dober in užiten, morejo ga zauživati tudi ljudje s sladkorno boleznijo. Drugi zopet niso tega mnenja.

Za našega človeka pa je gornja beseda prevelika. In starejši ljudje so kmalu za ta poljski pridelek pogrnili krajšo besedo »bure«. Ko topinambur delimo, ali če hočete, razlogujemo, kakor se izražajo učeni pravopisariji, dobimo »topinambur«. In starejši ljudje so se takoj spomnili na junaške bure, ki so v začetku tega stoletja bojevali težak boj za svojo svobodo tam v Južni Afriki proti zlatu pohlepne in nasilne Angleže, ki si je naposled po krvavih bojih osvojil bursko deželo. Pred vojno so mnogi tudi nazivali one vojake, ki so bili potrjeni k rezervistom na osem tednov, za bure.

O topinamburju pa je podal prav čedno in originalno informacijo gospod, ki vodi mestni tiskovni referat in ki se spozna na vse stare knjige in slike. Gospod Tone je povedal, da je že oče Valvazor poznal to rastlino in jo je navedel v svojem zvezku, kjer govori o poljskih pridelkih Kramjske. Te rastline so ljudje rekli »papeževa repca«. Toliko o topinamburju! Sedaj nekaj o hroščevem letu in hroščih!

Letos imamo hroščevo leto. Ker je še zelo mrz, se hrošči pojavljajo v manjšem številu. V mestu in

okolici lahko stresemo z že ozelenega drevja posamezne hrošče. Mnogi jih že sedaj marljivo tresejo in nabirajo. So dobra hrana za kokoši, katerim že primanjkuje druge piče. Bila so neka leta, ko je hrošč ali keber postal prava nadloga za razno listnato drevje. Je bilo takole pred tridesetimi leti, ko je napravil hrošč veliko škodo kljub temu, da so ga hudo pokončavali. Na Rožniku je n. pr. človek lahko opazil, kako so hrošči mlade hraste po-

Posledice komunističnih zločinov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega zbora javno objavljata:

V noči na 26. je krdelo upornih komunistov v Radohovi vasi izdajalski streljalo proti enemu našemu vojaškemu vladiku, ubivši dva vojaka in ranivši druge.

Ker je preteklo 48 ur, ne da bi se izsledili povzročitelji zločina, je bilo odrejeno, da se zaradi izvršitve določil razglasa od 24. aprila ustreliti 6 oseb, zanesljivo krivih komunističnega udejstvovanja. Obsodba je bila izvršena danes ob 8. uri.

Ljubljana, 28. aprila 1942-XX.

General Poveljnik XI. Armadnega zbora: s. r. Mario Robotti. — Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino: s. r. Em. Grazioli.

polnoma oglodali, požrli so vse listje, da je potem ostalo le golo vejčje. Kaj pa hroščevo moka? V starih mazoških zapiskih je človek lahko našel na recept, da je hroščevo moka, dobro prekuhana, prav primerna za zdravljenje protina. In stare konjake so imele to moko vedno v zalogi in so jo dostikrat vnovčevale v čeden denar. Drugi spet pravijo, da je hroščevo moka zelo dobra kurja piča. Hrošče je treba nabirati v veliki množini, jih posušiti in nato zmleti. Moko se potem zamesi in pripravi kuram za pičo. Če ni res, naj kdo pove ali naj doma napravi poskuse s hrošči, jih posuši in zmleje. Drugo leto bo lahko poročal o svojih uspehih s hroščevno moko!

Sklepi oblačilne korporacije

Rim, 29. aprila. 6. Pod predsedstvom korporacijskega ministra Riccija se je predvčerajšnjim sestala oblačilna korporacija. Podpredsednik Parolari je podal poročilo o vseh vprašanjih, ki se tičejo trgovine in izdelave oblačilnih predmetov, posebno pa o povečani izdelavi tipiziranega blaga. Temu poročilu je sledila živahna razprava, v kateri je posegel tudi minister Ricci. Ta je poudarjal, da mora italijanska industrija ustreči vsem zahtevam ead. njega vojnega časa in mora poskrbeti, da se pokrijejo vse civilne in vojaške potrebe. Končno je bila sprejeta resolucija, ki pravi, da so zborovalci pretresali vprašanja oblačilne industrije, razdeljevanja tega blaga in kakovosti in ugotovili, da je italijansko ljudstvo disciplinirano sprejelo nase vse omejitve, ki so jih oblasti izdale. Poudarjajo pa potrebo po popolni tipizaciji vsega blaga, prav tako pa vabijo vse korporacijske organizacije, naj se s temi nasveti temeljito pobavijo in jim skušajo ustreči. Tako naj bi se dosegla pocenitev blaga in povečala izdelava.

Športni drobci

Pri zadnji reorganizaciji srbskega športa je imenoval prosvetni minister športni odbor. Temu odboru je postavil na čelo inž. Aradiča. Aradič je znan športni delavec in je sodeloval zlasti pri uvedbi zakona o obvezni telesni vzgoji. Znan pa je tudi kot odlični zadržni delavec. Pri nastopu svoje prve funkcije je izjavil, da se bo navedenim boril proti profesionalizmu v nogometu in boks, v ostalem pa bo skušal reorganizirati srbski šport na široki ljudski podlagi.

147 japonskih dolgočprogašev se je udeležilo spomladanskega maratonskega teka. Zmagal je Moku Sochou v času 2: 34, 42. Proga je bila dolga 42.192 m in je vodila po znani avtomobilski dirkalni progi.

Ko smo v včerajšnji številki našega lista navajali vrstni red mostov v A diviziji italijanskega prvenstva smo izpustili Triestino, ki si je z nedeljsko zmago nad Genovo priborila nadaljnji dve dragoceni točki in jih ima zdaj vseh skupaj 23, prav toliko kot Genova.

Zelo živahni so bili preteklo nedeljo tudi italijanski kolesarji. Razen milanske dirke na dirkališču so imeli na sporedu še celo vrsto cestnih dirk. Na milanskih dirkah so se pomerili z najboljšimi švicarji. — Od cestnih dirk bi bilo omeniti ono, katere proga je vodila od Revere pa spet po ovinkih nazaj do izhodišča. Proga je bila dolga 90 km. Zmagal je Berti in je dosegel povprečno hitrost 38,5 km na uro. Uspeh je lep, čeprav je proga vodila večidel po ravnem. — Tudi na kolesarskih dirkah v Napoliju in Romi je bila velika udeležba tekmovalcev.

Zadnje sredo so v Firenzi priredili ožji turnir najboljših italijanskih teniških igralcev. Turnir je imel namen, da pregleda italijanska teniška zveza, s katerimi igralci lahko računa na bližnja mednarodna srečanja, od katerih eno bo prvo mednarodno srečanje z Madžari 8. 9. in 10. maja v Budimpešti. Omembe vredno je, da je že v semifinalu izgubil italijanski državni prvak Cucelli proti mlademu Radu, v damskem singlu pa je v finalu premagala Artigiani Bossijevo.

Nemška državna nogometna reprezentanca se vestno pripravlja za mednarodno tekmo z Madžarsko, ki bo že to nedeljo v Budimpešti. Nemški trener Herberger ima že zbrane svoje igralce. Zadnje nedeljo so ti izbranci igrali proti nekemu kombiniranemu moštvu in so mu nasuli v 2 krat 40 minutni igri nič manj kot 16 golov, sami pa so dobili le 2. Torej niso imeli kaj velike opravka z nasprotnikom. Tekmo je gledalo 7000 gledalcev. Seveda časa v nedeljo nemške igralce drugače trd oreh kot pa je bilo nedeljsko moštvo.

Madžari in Nemci se že vestno pripravljajo za nogometno srečanje, ki bo 3. maja v Budimpešti. Nemški zvezni kapetan je že zbral svoje igralce, s katerimi bo zdaj nastopil v nekaterih poskusnih tekmah z domačimi moštvii. Tudi za to mednarodno srečanje vlada že zdaj precejšnje zanimanje.

Jesenjski nogometaši so nastopili zadnje nedelje v prvenstveni tekmi proti celovškemu KAC-u. Tesno so zmagali domačini. Rezultat je bil 1:0. Gol za Celovčane je zabil Marolt. Od jeseničanov pa so ugajali Brun, Knific, Pogacnik in Janežič.

Tudi na Madžarskem so začeli s teki na dolge proge. Tako je pri nedavnem tekmovanju na progi 10 km zmagal Kelen v času 31 minut in 58 sek.

Dogoni živine

Ljubljana, 29. aprila.

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za klavno živino:

4. maja 1942 v Črnomlju;
5. maja 1942 v Novem mestu;
5. maja 1942 v Logatcu;
6. maja 1942 v Ribnici;
6. maja 1942 v Ljubljani.

Ljubljana

Koledar

Danes, sredo, 29. aprila: Peter, mučenec. Četrtek, 30. aprila: Katarina.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Koncert čelista N. Brunellija. Jutri, v četrtek, dne 30. t. m., bomo slišali v veliki Filharmonični dvorani sijajnega umetnika na čelu, virtuozu Brunellija. Brunelli je profesor rimske Glasbene akademije Sv. Cecilije in umetnik, ki stalno prireja koncerte za čelo ali sodeluje kot solist v simfoničnih orkestrih. V svoji domovini in izven njenih meja uživa sloves enega najboljših koncertantov-čelistov. Z velikimi uspehi pa se udeležuje tudi kot skladatelj, predvsem za čelo. Na jutrišnjem koncertu bomo slišali n. pr. njegovo Kadenco v Boccherinijevem koncertu in v njegovi priredbi Dunklerjevo skladbo: Predica. Poleg navedenih del so na sporedu še Rimski Konskov, Debussy, Paradisi, Alfano in Richard Strauss. Jutrišnji koncert nam bo nudil izreden umetniški užitek in na njega še posebno opazjamo vse prijatelje instrumentalnih koncertov. Začetek točno ob pol 7 uri v veliki dvorani Filharmonije. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

COMM. ALFONSO CAMAGNA

Casa fondata nel 1900 Ustanovljeno l. 1900
Commissioni - Esportazioni - Poverjenistva - Izvoznistva - Zastopstva -
Assicurazioni - Depositi - Trasporti - Skladišča - Prevoznistva - Zavarovanja
NAPOLI - Via Arte della Lana 18

Po nakaznice za semenski krompir naj pridejo prosilci z začetnimi črkami T, U in V v sredo, 29. t. m. od 8—11 v sobo št. 35 v II. nadstropju mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici št. 7. Jutrišnji četrtek, dne 30. t. m., naj pa s temi nakaznicami gredo po krompir v skladišče v Maistrovi ulici št. 10 od 9 dopoldne dalje.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 29. aprila ob 17.30: »Zaljubljena žena«. Red Sreda.
Četrtek, 30. aprila ob 17.30: »Vdova Rožinka«. Izven.

Petek, 1. maja ob 17.30: »Konto X«. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.
Sobota, 2. maja ob 17.30: »Rokovnjači«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Opera:

Sreda, 29. aprila ob 17: »Prijeteli Fric«. Premiera. Red Premierski.

Četrtek, 30. aprila ob 17: »Prodana nevesta«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Petek, 1. maja ob 15: »Don Pasquale«. Izven. Zelo znižane cene.

Sobota, 2. maja ob 17: »Prijeteli Fric«. Red B.

EIAR - Radio Ljubljana

Četrtek, 30. aprila. 7.30 Poročila v slovensčini — 7.45 Lahka glasba, v odmoru (8) napoved časa — 8.15 Poročila v italijansčini — 12.15 Koncert alističnega Bogdana Stritar-Sturmova (pri klavirju Marijan Lipovšek) — 12.40 Koncert pianista Janosa Sziranija — 13. Napoved časa, poročila v italijansčini — 13.15 Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini — 13.17 Operetno glasbo izvaja radijski orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Šijanča, ter tenorist Ado Darian — 14 Poročila v italijansčini — 14.15 Izmenjalni koncert z Nemščini — 14.45 Poročila v slovensčini — 17.10 Frenos iz Kr. Opere v Rimu: Gotovae: Ero z onega sveta, I. dej. — 19.30 Poročila v slovensčini — 19.45 Pisana glasba — 20 Napoved časa, poročila v italijansčini — 20.20 Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini — 20.30 Pesmi vojnega časa — 20.45 Koncert ritmosimfoničnega orkestra vodi dirigent Semprini — 21.50 Predavanje v slovensčini — 21.55 Koncert Edvarda delle Vedove — 22.45 Poročila v italijansčini.

RAPPRESENTANZA COMMERCIALE

nella Bassa-Slesia (Germania) cerca relazioni con Ditte locali che esportano generi di largo consumo (come cipolle arrostate, in scatola, ed altri prodotti conservati). Inviare offerte al:

N. A. 771 — Gesellschaft für Auslandswerbung mbH. Berlin NW 7, Friedrichstrasse 154

TRGOVSKO ZASTOPSTVO

v Dol. Šleziji (Nemčija) išče zvez s krajevnimi trgovskimi, ki izvažajo blago velike porabe (n. pr. praženo čebulo, v školjkah in druge konzervirane izdelke). Ponudbe pošilite na:

30. APRILE
CHIUSURA
IRREVOCABILE
30. APRILA
NEPREKLYNO ZADNI DAN

Oltre 52 milioni sono già stati distribuiti fra i vincitori della Lotteria di Tripoli, che anche quest'anno creerà due nuovi milionari. Uno di questi potresti essere tu!

Acquista oggi stesso un biglietto della Lotteria di Tripoli. Domani non potrai più diventare milionario con sole 12 lire!

Že nad 52 milijonov lir je bilo razdeljenih med zmagovalce Loterije di Tripoli, ki bo tudi letos napravila dva nova milijonarja. Eden teh dveh bi bil lahko ti!

Še danes kupi srečko Loterije di Tripoli! Jutri ne boš mogel več postati milijonar s komaj 12 lirami!

KONEC GREENEJE V

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

54

Kakor da nič ne verjame, je poslušala čudno pripovedovanje in molčala. »Ste popili juho takoj, čim ste se vrnili v svojo sobo?«

»Da,« je odgovorila Ada. Zdela se je, kakor da si zelo prizadeva, da bi se natančno spomnila.

»Niste čutili, da bi imela juha kakšen poseben okus?«

»Ne. Mama juho navadno zelo osoli.«

»No, kaj pa ste potem storili?«

»Nič! Le neka omamljenost se me je začela lotevati. Začutila sem, da me nekaj tišči v grlu, da mi je postalo nekam čudno vroče in koža me je začela hudo srbeti. Zdela se mi je, da so mi roke in noge postale kot svinec. Prevzel me je nepremagljiv spaneč in omagala sem. Druga se nič ne spominjam!«

»Spet šah-mat,« je zamrmral Heath.

Po kratkem molku je Vance pri-maknil svoj stol k njenemu. »Ada, pripravite se pogumno na slabo novico... Vaša mati je ponoči umrla.«

Ada je kar obstala. Z grozo v očeh je pogledala Vanceja.

»Umrla? Umrla? Kako?«

»Zastrupljena je bila z močno dozo strihnine.«

»To se pravi... samomor?«

Nihče od nas ni mislil na to možnost. Vance se je nekaj časa pomislil, potem pa spregovoril:

»Ne verjamem. Bojim se, da jo je zastrupila ista oseba, ki je skušala umoriti tudi vas.«

Videti je bilo, da se je Ada silno vznemirila ob teh besedah. Prebledela je in zamižala.

»In kaj se bo zdaj zgodilo? Bojim se!«

»Ne bo se zgodilo nič več. Ada, ne more se zgoditi. Vi boste zavarovani in nadzorovani. Sibila odputuje danes popoldne v Atlantic City.«

Ada nas je mlo pogledala.

»Tudi jaz hočem proč odtod.«

»Ni potrebno, Ada,« ji je zagotavljal Markham. »Mnogo varnejši ste v Newyorku. Postrežnica bo ostala pri vas podnevi in ponoči, v hiši pa bomo postavili stalno stražo. Hemming od-

haja, in Sproot ter kuharica vam za postrežbo lahko zadostujeta. Zdjaj vam nihče več ne more storiti kaj zlega.«

Ravnokar smo odhajali po stopnicah, ko je prišel Von Blon.

»Za božjo voljo!« je vzkliknil, nam šel hitro nasproti in pri tem kar pozabil na svojo običajno ljubeznivost. »Sibila mi je telefonirala zdajle o žalostnem dogodku. Zakaj me niste o tem prej obvestili, gospod Markham?«

»Ni se nam zdelo potrebno, da bi vas vznemirjali, gospod doktor. Gospa Greenejeva je bila že več ur mrtva in imamo tu že svojega zdravnika.«

Von Blonu so se oči kar posvetile od jeze.

»Kaj zdaj tudi Sibile ne bom smel več obiskovati? Vem, da namerava od-potovati in da me potrebuje.«

»Prosto pot imate in lahko greste, kamor hočete,« je odvrnil Markham in stopil vstran. Njegov glas je nalahno vztrajal.

Von Blon je naglo odšel po stopnicah.

»Zelo je žalosten, se mi zdi.«

»Ne, gospod narednik,« je odgovoril Vance, »prestrašen je le, brez šale, prestrašen!«

Malo čez pol dne je Hemming zapustila Greenejevo hišo. Sibila pa je odšla v Atlantic City. V stari hiši so ostali še Sproot, Frau Mannheim in Ada. Heath je ukazal O'Brienovi, naj čim dlje zavlačuje njen odhod in naj bdi nad vsem in nad vsemi. Poleg te-

ga je bil tudi določen posebni tajni policist, da nadzoruje hišo.

XXII. poglavje.

Skrivnostna oseba.

Petek, 3. decembra ob 18.

Isti večer ob šestih nas je Markham sklical v krožek Stuyvesant. Poleg Heatha se je seje udeležil tudi vrhovni nadzornik O'Brien.

Popoldanski časopisi so bili neusmiljeno napadli policijo zaradi njene-ga razpizdane neuspeha. Markham je v sporazumu s Heathom in Doremum povedal časnikarjem, da je stara gospa Greenejeva umrla zaradi tega, ker je zaužila izredno močno dozo strihnine, ki ga je jemala vsak dan po zdravniških predpisih. »Lahko se smatra,« tako se je končala njegova izjava časnikarjem, »da je bila usodna po-mota kriva njene smrti.«

Časnikarjem pa se je posrečilo v svoja poročila spraviti takšne stvari, da bralci nazadnje res niso več vedeli, kaj je resnica.

Poskus zastrupitve Ade je še na-prej ostal skrivnost. Hudomušnost in razburjenost javnosti sta dosegla svoj višek, slednja se zlasti brez potrebe.

Markham in Heath sta se čutila pre-magana. Vance je bil videti zelo vznemirjen, toda ta vznemirjenost je v njem zbudila občutek silne bojevitosti.

Heath je na kratko ponovil vse, kar se je zgodilo. Poročal je o različnih sledovih, ki so jih odkrili, o ukrepih, ki so bili iz previdnosti izdani, in se

je nazadnje, preden se je začel razgovor, obrnil na vrhovnega nadzornika O'Briena in mu dejal:

»Seveda je mnogo takšnih stvari, ki bi se pripetile v navadnem primeru... V kakšni drugi hiši bi lahko iskali samokres in strupe, pretaknili vse blazine, dvignili preproge, raztrgali vse obloge po stenah, toda pri Greenejevih bi takšno delo zahtevalo najmanj dva, tri mesece časa. Sicer pa, kakšen uspeh bi s tem dosegli? Raz-bojnik, ki se nam ga že ne posreči iz-takniti in spraviti v luknjo, se gotovo ne bi odpovedal svojemu načrtu samo spričo tega, ker smo mu vzeli samokres in strupe. Po Chestrovih in Rexovi smrti bi bili lahko zaprli vse ljudi, ki bivajo v hiši, toda časopisi v takšnih primerih delajo preveč hrupa. In po-tem tudi ne bi bilo pametno, če bi spravili pod ključ družico, ki ima toliko denarja in toliko privrženecv. Na-kopal bi se, na glavo čelo trumo naj-boljših odvetnikov z vsemi njihovimi zvijačami in ugovori. Prav gotovo bi s tem samo dregnil v osje gnezdo! Ker pa potem ne bi bilo nobenih stvarnih dokazov, bi si jih ti gospodje skovali v osem in štiridesetih urah. Lahko bi vso hišo natrpali s stražami, toda te straže ne bi mogle večno osta-ti tam. V trenutku, ko bi policijska posadka odšla bi tisti gospod spet za-čel s svojo staro igro. Verjemite mi, gospod nadzornik, storili smo prav vse, kar je bilo le mogoče. Opravka imamo z družinsko zadevo.«

Andrejčkov
J o ž e :

Žalost in veselje

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

Roman
v slikah

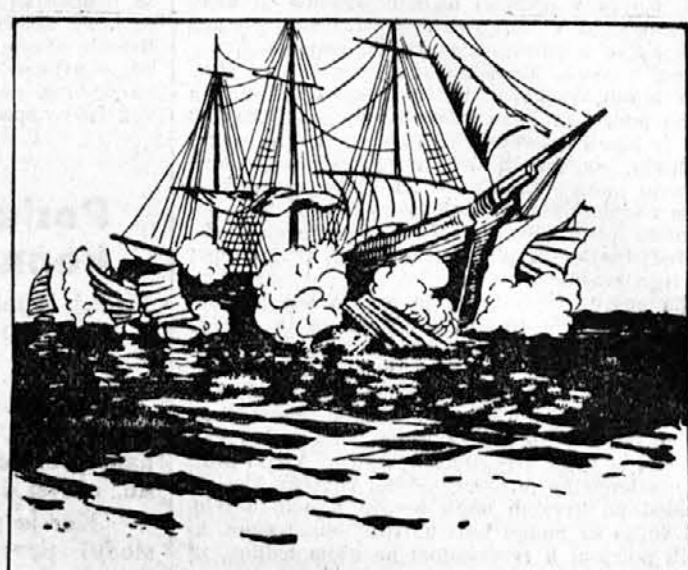
577.

Krmar je skozi daljnogled naštel kakih osem teh džunk, ki so zatrdno bile last kitajskih pomorskih roparjev. Aleš je takoj sklical mornarje ter velel pripraviti puške, razen tega pa še žaganje in prst, če bi roparji po svoji navadi metali na ladjo lonce z nekim smrdljivim plinom.

578.

Prva džunka z napol golimi mornarji je zdaj priplula prav do »Lastovice«. Ljudje na njej so vprašali, čigava je ladja in kam plove. Krmar je povedal, da je »Lastovica« namenjena v Kanton. Hoteli so še vedeti, če ima listine v redu. Odgovor je bil, naj se prepričajo sami, če bi radi zvedeli.

579.

Medtem so bile tuje ladje »Lastovica« obkolile. Prva med njimi je že vzdignila svoje kavlje, da bi se pripela nanjo. Hkratu je priletelo na krov nekaj smrdljivih loncev. Toda z »Lastovice« so zagrneli topovi in puške, iz kuhinje so po cevi spuščali na roparje vrelo vodo. Džunke so se potapljale in bežale na vse strani.

Slikovita dežela Indija

Neizčrpen vir vedno novih čudovitosti in neverjetnosti

Že čisto ob robu tistih širnih dežel, na katere se je raztezala sedanja vojna na Daljnem vzhodu, se je pred kratkim znašla tudi Prednja Indija, ena najslavnejših pokrajin na svetu, najslavnejših v vsakem oziru. Italijanski potopisec Fraccaroli, ki je bil videl že mnogo sveta, pripoveduje o tej čudoviti deželi nekako takole:

Ko človek prvokrat zagleda pred seboj indijski svet, se zbudi v njem vtis, ki ga je težko pozabiti. Res, nekaj čudovitega je in človek kar strmi, ko vidi pred seboj v resnici tisti pravljinski svet, o katerem so mu toliko pripovedovali. Kar osupneš nad skrivnostnim čarom običajev in navad, ki se jih Indijec drži že od davnih časov sem. In ti časi iz davne preteklosti vprav po teh ljudskih običajih še vedno gospodujejo in se kažejo v vsem svojem veličastju. Čeprav si videl že dosti sveta, a se ti korak ni vsaj za nekaj časa ustavil tudi v Indiji, moraš vendar priznati, da nisi videl marsičesa, če nisi bil v Indiji, v deželi, ki je tako zelo različna od drugih.

Srečujeta se bajka in resničnost

Večkrat sem bil v Indiji in se dostikrat ustavljal tam tudi po več mesecev. Prepotoval sem jo podolgem in počež, od najjužnejšega konca ob zemeljskem ravniku do Himalaje na severu, ter od Bombaya in Carahija ob zahodni obali pa do Kalkute ob Gangesu. In ob vsaki svoji zopetni vrnitvi v te kraje sem imel priliko videti nove čudovitosti, kot da je njih vir res neizčrpen, neusahljiv.

Indija je pravična dežela, svet vseh mogočih neverjetnosti, neznosno čudo, zmagoslavje barv, dežela vrtoglavih presenečenj. Tudi si stoletja nasproti bajki in resničnosti ter ustvarjata ozračje najbujnejše domišljije, ki je živa vsakdanja stvarnost.

Presenetljive številke

Že številke same presenečajo: To je dežela s 370 milijoni ljudi. Dve velenosti (Kalkuta in Bombaj), katerih vsako ima nad milijon prebivalcev vseh plemen in barv; nad deset nadaljnjih mest ima po več kot pol milijona ljudi, in še kakšnih sto drugih večjih mest, med katerimi je najmanj petdeset svetih. Skrivnostno sveto mesto Benares ob Gangesu, kamor prihaja dan za dnem ogromno število romarjev iz vseh krajev, mesto, ki ima 200.000 ljudi ter 2.000 svetišč, je v vsej Indiji menda res najslavnejše. Mesto Madura na južnem koncu polotoka ne zaostaja dosti za prejšnjim. V njem je ogromen tempelj kot pravcato mesto v mestu, dalje nešteto pagod, slokih stolpov in stolpičev

vseh mogočih oblik ter cel milijon velikih marmornatih kipov.

Potem je tam

sveta reka Ganges

v katero se hodijo kopat bolniki vseh vrst, da bi telesno in duševno ozdraveli. Prihajajo tja tudi iz najoddaljenejših indijskih krajev, pa tudi od drugod, nekateri tisoče in tisoče kilometrov daleč. V Indiji vidiš nato tudi veličastna starinska mesta, ki so popolnoma zapuščena (kot na primer Ambes in Akbar ali Fabeur Cikri): Ljudje so jih zapustili iz pookorščine do čarodejev; mesto, vse v rdeči barvi, je Jaipur; sveta gora, vsa posejana s čudovitimi svetišči, je Mount Abu; presenetljivi samostani, vklesani v živo skalo; neskončna džungla dreves in neizmerni gozdovi kipov junakov in bogov...

Čudovito slikovit in indijsko nespametni svet...

Indija je dežela, vsa odeta v palmove gozdove. Nekaj neverjetnega so ogromna drevesa, med katerimi so tudi takšna, da jih deset ljudi skupaj z rokami ne obseže; potem najraznovrstnejše rože čudovitih barv in vonjav. Indijsko ljudstvo že zna poskrbeti za prizore, ki jih enakih ne vidiš nikjer drugod. Nekaj posebnega so po svoji nenavadnosti, različnosti in izvirnosti ljudi in njihovih navad.

Od maharadž do izmaliceh beračev

V vse mogoče razkošje odeti maharadže so kot nekaki maliki; princezinje, bele kot slonova kost in jih dragulji neznane vrednosti kar slepe, gibčne plesalke, ki se kar bliskajo od zlatih obeskov, duhovniki, oblečeni v dragocene biske, ženske, ki delajo toliko hrupa s svojimi zvončki okoli vratnika in se človek, ko jih gleda, nehoti spomni na iskrega konja, ko pozimi otepa s kruguljčki okrog vratu; dalje okosteneli romarji, osupljivi fakirji, ki se prstovolno trpinčijo na vse mogoče načine, se prebadajo z bodali ali ležajo na ostre žebelje zabite narobe v desko; ubogi pariji, tako ubogi, a človek ne bi mogel verjeti, če jih ne bi videl sam na lastne oči; berači, ki so jih razne boleznj že čisto izmalicele; preroki z dolgimi belimi bradami; deklice desetih ali enajstih let, ki se igrajo z otroki, ki pa niso njihovi bratci, pač pa že njih sinovi in hčerke...

Od najvišjih do »zavržencev«

Pa vseh neverjetnih indijskih posebnosti še ni konec. Omeniti je pač treba še nezasišano delitev ljudi po kastah, družbenih razredih.

Štirje temeljni razredi ljudi so v Indiji, potem pa še tisoč podrazredov. Med posameznimi kastami so stroge, nepreokrajljive meje: »sudra«, t. j. človek iz zadnje kaste, na noben način in v nobenem primeru ne more priti v višjo kasto. Višji ljudski razredi pa so: visoki razred tako imenovanih brahmanov, t. j. duhovnikov. V drugo kasto spadajo »satria« ali po naše nekaki bojevniki, v tretjo so »vaisya« ali trgovci, četrti in najnižji ljudski razred pa tvorijo že omenjeni »sudra«. Za temi pridejo potem tisti, ki pripadajo kasti »paria« ter »nedotakljivi«, zavrženci. Za največjo sramoto velja, če se kdo samo dotakne katerega od teh, ali se pusti od njega dotakniti. Ili po lestvici kast navzdol, je možno, nikakor pa ne priti iz nižje kaste v višjo. Če je bila komu na primer odmerjena kakšna hujša kazen, recimo zaradi kakšnega zločina ali zaradi takšnega življenja, ki človeku njegove kaste ni primerno in zani nečastno, se zna zgoditi kaj lahko, da »zleti« za kasto nižje.

Vera in božanstva

Velika večina indijskega prebivalstva je bramanske vere. Vsemogočni bog zanje je Bra-

hma. Bog-zaščitnik je Višnu in nani se Indijci obračajo s prošnjami za pomoč in zaščito. Bog maščevanja pa je kruti Šiva. Kali je krvoločna Višnujeva žena. Ganešja njegov dobri sin, ki ima slonovo glavo in štiri roke. Poleg tega pa Indijci časte še na tisoče in tisoče drugih bogov in podbogov.

Brahmanov je v Indiji kakih 240 milijonov, dalje 78 milijonov muslimanov, 4,5 milijona tako imenovanih Sikhov, Jainsov, Parsov ter pripadnikov drugih veroizpovedi. Kristjanov je približno šest milijonov, od katerih jih je 2,5 milijona katoličanov.

Morda ste že kdaj slišali, da v Indiji velja krave in biki za svete živali. Hodijo po mestnih ulicah in celo po svetiščih, a nihče jih ne sme motiti, kaj šele, da bi jih odganjal od svetih prostorov. Sveti so potem tudi sloni po svetiščih, svete so opice, ker njih zaščitnica pomaga bogu Rami.

Skrivnosten starodavni svet, ki se je zakoreninil med ljudi sodobnega sveta. In velika množica ljudstev se klanja tem skrivnostnim silam, ki vladajo na Indijo že od davnih časov.

Madagaskar že stopa počasi na pozornico

Francosko vojno brodovje pripravljeno, da brani otok pred napadom od katere koli strani

Berlinski dopisnik je poslal listu »La Suisse« zanimiv članek, v katerem piše, da se v nemški prestolnici zelo zanimajo za poročila, po katerih je zdaj tudi francoski otok Madagaskar na tem, da postane pozorišče vojaške in politične delavnosti.

Vojaški položaj tega otoka, ki gospoduje za neprodušno zaprtim Sredozemljem nad pomorsko potjo, po kateri je Anglija lahko še v zvezi z Indijo in Avstralijo, — piše omenjeni članek — se zdi, da je zbudil veliko pozornost in zavist med vojskovojevalnimi državami. Madagaskar je dalje tudi ključ do južno afriške zveze.

Ni torej samo golo naključje, da je vlada v Pretoriji takoj pretrgala diplomatske stike s Francijo, v kolikor bi utegnila angleška invazija v to francosko kolonijo vplivati na potek dogodkov na Indiskem oceanu, na katerem zdaj Anglija igra še na zadnje svoje karte.

Nadaljna poročila, ki prihajajo iz Vichyja, pravijo, da je francoska vlada zelo zaskrbljena zaradi bolj ali manj prikritih nakan Londona, Washingtona in Pretorije. V pristanišča na Madagaskaru je prispelo večje število francoskih vojnihih ladij in so tam vedno bolj pripravljeni na odpor proti vsakemu poskusu napada, pa naj bi prišel od katere koli strani.

Druga znamenja, kako veliko pozešenje imajo nekateri do Madagaskaria, so na primer poročila angleške in ameriške propagande, po katerih naj bi Japonci ogražali francoske kolonije. V berlinskih krogih smatrajo to obdolžitev kot znani in stari način propagande, ki naj bi opravičil morebitne korake Londona in Washingtona na tem področju. Druga vaba, ki brez dvoma vpliva na Angleže, je dejstvo, da je po poročilih iz mnogih strani na Madagaskaru večina zlata iz Francoske narodne banke. Dragoceno kovino naj bi spričlo nevarnega položaja naložili na kakšno ladjo, ki naj bi hitro odplula ven na široko morje, čim bi se zazdelo, da je postalo nevarno.

Na podlagi drugih poročil iz Berlina bi se dalo sklepati, da je iz Toulona odplula velika skupina francoskih ladij proti otoku Madagaskaru, ki utegne postati vsak čas novo pozorišče bojev. Končno tudi ne izključuje možnosti, da bi v morebitnem spopadu moglo poseči med oba nasprotnika močno japonsko brodovje, ki vedno bolj gospoduje nad Indijskim oceanom. (Ultime Notizie.)

Zrhtevajte povsod naš list!

KORENČEK

I. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

Strel omami Korenčka. Zdi se mu, da je razneslo kurnik, in ko se dim razvleče, vidi pri nogah mačka, ki ga gleda z enim očesom.

Polovico glave mu je odneslo in kri teče v skodelo.

»Ni videti mrtev«, pravi Korenček. »Hudirja, saj sem vendar dobro mčrl.«

Ne upa se premakniti, tako ga vznemirja to edino oko s svojim rumenim bleskom.

Mačku drgeče telo, torej živi. A prav nič se ne poskuša premakniti. Zdi se, da mu teče kri kot nalašč v skodelo, in da pazi, da nobena kaplja ne spolzi vstran.

Korenček ni začetnik. Ustrelil je že nekaj ujed, nekaj domačih živali, psa, za svojo zabavo ali po naročilu koga drugega. Ve, kako je treba postopati. Če je žival trdoživa, se moraš podvizati, se razvneti, razjariti, tvegati, če treba, borbo ob blizu. Če ne, te prevzame kakšna nenadna lažna občutljivost. Poloti se te bojazljivost. Izgubljaš čas in ni konca.

Najprej poskusi, kako bi mačka premisljeno razdražil. Potem ga prime za rep in mu pripelje po tilniku nekaj tako silnih udarcev s puško, da se zdi, da je sleherni izmed njih zadnji, milostni udarec.

Poginjajoči maček divje zakrili s tacami, praška po zraku, se zvije v kepo in se spet iztegne, pa ne da glasu od sebe.

»Kdo mi je neki povedal, da se mačke jokajo, kadar poginjajo?« pravi Korenček.

Nestrpen postaja. Stvar se predolgo vleče. Vrže puško proč, grabi mačka z obema rokama, stisne zobe, žile se mu nabrek-

nejo. Nič ne mara, ko se mu kremplji zadirajo v kožo. Zadavi ga. A tudi sam omaga. Izčrpan se zamaje in pade znak na tla. Obraz tišči krčevito k mačkovi glavi, oči mu so tik ob edinem mačkovem očesu.

II.

Korenček leži zdaj na svoji železni postelji. Njegovi starši in prijatelji njegovih staršev, ki so jih v naglici sklicali, si ogledujejo sključen pod nizkim stropom v kurniku kraj, kjer se je zgodila drama.

»Ah!« pravi njegova mati. »Postoterti sem morala svoje sile, da sem mu iztrgala mačka, ki ga je stiskal strtega na prsi. Pravim vam, da mene nikoli tako ne stisne.«

In medtem, ko jim razlaga sledove okrutnosti, ki se bo zdela mnogo pozneje, ko se bodo zvečer kdaj pomenkovali v družinskem krogu, skoraj neverjetna, Korenček spi in sanja:

Sprehaja se za potokom, koder migotajo žarki vsiljive lune, križajo se kakor pletilke pridne pletilje.

Na sakihih plapolajo koščki mačjega mesa skozi prosojno vodo.

Bele megle drsijo tik nad travnikom, skrivajo morda lahkotne prikazni.

Korenček ki drži roke na hrbtu, jim zatrjuje, da se nimajo česa bati.

Približa se vol, se ustavi in eopih, potem zbeži, da do neba odmeva trušč njegovih parkljev, in izigne.

Kako tiho bi bilo vse, če bi potoček ne žuborel, ne šumljaj, ne klokotal kakor zbor starih žensk.

Kakor bi ga Korenček hotel udariti, da bi obmolnil, vzdigne počasi palico najbližjega sakiča, a glej, srédi med trsem se vzdignejo orjaški raki.

Kar naprej rastejo, lezejo iz vode naravnost proti njemu, se svetijo.

Korenčka prevzame groza, ne more bežati.

In raki ga obkrožijo.

Privzdignejo se in se bližajo njegovemu vratu.

Udarjajo drug ob drugega.

In že odpirajo škarje na stežaj.

Ovce.

Korenček vidi epva samo nedoločene skakajoče kepe. Presunljivo in zmeden mekečejo kakor otroci, ki se igrajo na šolskem dvorišču. Ena izmed njih se mu zaleti med noge in kar nič prijetno mu ni pri duši. Druga spet skoči, kakor bi priletela s strešne line. Jagenček je. Korenček se nasmehne svojemu strahu. Oči se mu postopoma navdijo teme in podrobnosti se rišejo razločnejše.

Začel se je čas, ko se kotijo mladiči. Vsako jutro našteje posestnik Pajol dve ali tri jagnjeta več. Dobi jih, kako so zabodila med stare ovce in drgetajo na svojih okornih nogah, podobnih štirim eurovo obdelanim prekljicam.

Korenček si jih še ne upa božati. Kar jih je korajžnejši, pa že ližejo njegove čevlje ali pa se opirajo s prednjima nogama nanj. Nekaj suhih senenih bilk jim štrli iz gobčkov.

Starjša, kak teden stara jagnjeta se s sunkovitim naporom pretežajo z zadnjim delom in se pri tem majoje sem in tja. Tista, ki so stara en dan, so suha in padajo na oglata kolena, pa vsa živahna epet vstajajo. Jagenček ki je prišel pravkar na svet, se komaj vlačí: ves je še lepek in nepolizan. Njegova mati se še muči z otepajočo posteljico, ki je polna vode, ga suva z glavo in ga odganja.

»Slaba mati!« pravi Korenček.

»Pri živalih je ista kakor pri ljudeh,« reče Pajol.

»Brez dvoma bi ga dala rada v rejo.«

»Skoraj,« pravi Pajol. »Več ko enemu je treba dati cucelj, cucelj, kakor ga kupiš v lekarni. Ne za stalno. Mati se kmalu užene in mladiča vzljubi. Sicer jo pa ukrotimo.«